

Krystian Czub

**JÓZEF WINCENY GOZDAWA GODLEWSKI (1884-1937)
– POLONISTA, ŁACINNIK I NAUCZYCIEL GREKI
W GOSTYŃSKIM GIMNAZJUM**

Jedną z najważniejszych kwestii dla Powiatowej Rady Ludowej w Gostyniu po objęciu przez Polaków władzy w mieście była sprawa spolszczenia tutejszej Wyższej Szkoły Miejskiej. Obowiązek ten powierzono ówczesnemu gostyńskiemu wikariuszowi księdzu Arturowi Strehlowi, czyniąc go doradcą Fryderyka Kosnicka – dotychczasowego kierownika szkoły. Sprawa spolszczenia okazała się rzeczą nader trudną. Zupełny brak nauczycieli Polaków w pierwszych miesiącach 1919 roku zmusił do szukania sił pomocniczych. Dobrowolnie zgłosiły się tylko trzy mieszkanki Gostynia.

Pierwsze lekcje w języku polskim odbyły się w Wyższej Szkole Miejskiej w Gostyniu 7 lutego 1919 roku. Spolszczono w tym czasie wyłącznie klasy wstępne. W końcu czerwca 1919 roku nowym kierownikiem szkoły został Eugeniusz Flis. W styczniu 1920 roku udało się po wielu trudach i sporym wysiłkiem finansowym otworzyć polską bibliotekę szkolną. Grono polskich nauczycieli powiększało się, lecz brakowało fachowców do poszczególnych przedmiotów. Sięgnięto zatem po wykwalifikowanych pedagogów z byłego zaboru austriackiego. Do Gostynia przybyli Leon Kapcia, Władysław Kołomłocki i Józef Godlewski. Ten ostatni przyjechał najwcześniej, latem 1920 roku. Prześledźmy więc okoliczności jego zatrudnienia w Wyższej Szkole Miejskiej w Gostyniu oraz motywy, jakie nim kierowały.

Urodził się 9 kwietnia 1884 roku w Bóbrce w województwie lwowskim. Jego rodzicami byli Adam Gozdawa Godlewski, urzędnik skarbowy, i Katarzyna z domu Volpel, pochodzenia austriackiego, Wychowany został

w religii rzymskokatolickiej. Ukończył ośmioklasowe Gimnazjum im. Franciszka Józefa we Lwowie i 6 czerwca 1908 roku zdał egzamin dojrzałości. W latach 1908-1914 studiował filologię klasyczną i lingwistykę porównawczą na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego. Wybuch I wojny światowej zmusił go do opuszczenia Lwowa. Uchodząc przed inwazją rosyjską, przeniósł się do Nowego Sącza, następnie do Nowego Targu. Od 1915 roku zatrudniony był w Starostwie Powiatowym w Nowym Targu.

W kwietniu 1920 roku Wacław Kerber, burmistrz Gostynia, ogłosił konkursy na posady pedagogiczne w miejscowym gimnazjum. Poszukiwano wówczas polonisty, filologa klasycznego, romanisty, historyka, geografę, przyrodnika i matematyka. Na jedno z wakujących stanowisk 25 maja 1920 roku zgłosił się Józef Godlewski, absolwent filologii klasycznej, mieszkający wówczas w Nowym Targu. Stosowne referencje wystawiło tamtejsze Starostwo Powiatowe. Po zdaniu egzaminów kwalifikacyjnych w Poznaniu 10 lipca 1920 roku Kuratorium Szkolne w Poznaniu wyraziło zgodę na objęcie posady w Gostyniu. Zaproponowane przez Magistrat w Gostyniu warunki zatrudnienia były odpowiednie i zostały przyjęte 15 lipca 1920 roku. Zatem 1 września 1920 roku został nauczycielem łaciny, greki i języka polskiego w Miejskim Gimnazjum w Gostyniu.

Józef Gozdawa Godlewski (1920)

W 1928 roku złożył egzaminy przed Państwową Komisją Egzaminacyjną w Poznaniu i otrzymał dyplom nauczyciela szkół średnich upoważniający do nauczania języków: greckiego i łacińskiego w szkołach średnich ogólnokształcących i seminariach nauczycielskich z językiem wykładowym polskim. 14 września 1930 roku otrzymał od gostyńskiego Magistratu dokument stabilizacyjny, upoważniający go do dożywotniego etatu profesora Miejskiego Gimnazjum Koedukacyjnego, zaliczając wysługę lat od 1 lipca

1917 roku. 3 listopada 1930 roku złożył na wezwanie władz miejskich przed księdzem Franciszkiem Olejniczakiem i w obecności nauczycieli gimnazjum Władysława Rybskiego i Władysława Kołomłockiego, przysięgę służbową dla urzędników samorządowych, której treść brzmiała:

Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu na powierzonym mi stanowisku pożytek Państwa Polskiego oraz dobro publiczne mieć zawsze przed oczyma, władzy zwierzchniej Państwa Polskiego wierność dochować, wszystkich obywateli w równym, mając zachowaniu, przepisów prawa strzec pilnie, obowiązki moje spełniać sumiennie i gorliwie, rozkazy przełożonych wykonywać dokładnie, tajemnicy urzędowej dochować.

Tak mi Panie Boże dopomóż.

Był człowiekiem skromnym, cichym i mądrym, ale też lubiącym żartować. Mieszkał z żoną w Gostyniu przy ówczesnej ulicy 3 Maja 123 (obecnie ulica Wrocławska) Rzadko udzielał się społecznie, ceniąc sobie ciszę domowej pracowni. Znany jest tylko jeden jego artykuł – tłumaczenie dokumentu lokacyjnego Gostynia, które zostało opublikowane na łamach „Ziemi Gostyńskiej” oraz kilka publicznych wykładów. Lubił wyjeżdżać do Poznania, by w tamtejszych antykwariatach poszukiwać cennych pozycji książkowych z literatury greckiej i łacińskiej. Cenił sobie długie spacery i grę w szachy.

Poważnie zachorował w styczniu 1935 roku. Leczony był w Klinice Chirurgicznej Uniwersytetu Poznańskiego przy Szpitalu Przemienienia Pańskiego w Poznaniu. Zmarł 1 lutego 1937 roku w Gostyniu i został pochowany na miejscowym cmentarzu parafialnym.

Nagrobek Józefa Gozdawy Godlewskiego na gostyńskim cmentarzu

Od 1923 roku jego żoną była Maria Michalina z domu Barcikowska (urodzona 21 listopada 1894 roku – zmarła 20 stycznia 1946 roku), córka gostyńskiego kupca i Władysławy z Dabińskich. W latach 1923-1932 była nauczycielką śpiewu w gostyńskim gimnazjum. Prowadziła chór szkolny i przygotowywała repertuar na uroczystości. Miał z żoną Marią dwoje dzieci – córkę Marią Jadwigę Teresę, urodzoną 25 lipca 1924 roku i syna Adama Józefa Jerzego, który przyszedł na świat 1 sierpnia 1925 roku.

Bibliografia

- AS-Gronowski, *Dzwony*, „Łan” 1937, nr 3-4.
Gimnazjum i Liceum Ziemi Gostyńskiej w fotografii, Gostyń 2004.
 Godlewski Józef, *Codex diplomaticus terrae Gostinensis*, „Ziemia Gostyńska” 1926, nr 3.
 Kamczarowski Henryk, *Śmierć i pogrzeb śp. Prof. Godlewskiego*, „Łan” 1937, nr 3-4.
Nekrolog Józefa Godlewskiego, „Łan” 1937, nr 3-4.
Nekrolog Józefa Godlewskiego, „Orędownik Gostyński” 1937, nr 9.
 S.P., *Przemówienie, wygłoszone na akademii żałobnej w gimn. ku czci śp. Prof. J. Godlewskiego*, „Łan” 1937, nr 3-4.
 Urząd Miejski w Gostyniu, *Teczka personalna Józefa Godlewskiego*.
 Urząd Stanu Cywilnego w Gostyniu, *Akt urodzenia Adama Józefa Jerzego Godlewskiego*.
 Urząd Stanu Cywilnego w Gostyniu, *Akt urodzenia Marii Jadwigi Teresy Godlewskiej*.
 W.K., *Bolesna strata*, „Orędownik Gostyński” 1937, nr 10.
 W.N., *Wspomnienia po śp. P. Profesorze Godlewskim*, „Łan” 1937, nr 3-4.
Wszyscy Jesteśmy Jednością, Księga XX Zjazdu Absolwentów Gimnazjum i Liceum Ziemi Gostyńskiej, Gostyń 2010.
 Zo-Ha, *Wspomnienie zmarłych profesorów*, „Łan” 1945, nr 2.